

Bu makalemiz sonrası yayımladığımız GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TRAKYA VE BALKANLARDA BEKTAŞİ VE BEKTAŞİ SÜREKLERİ makalemizden kayıt almalarını tavsiye ederiz.Çünkü burada anlatmak istediğimiz konular geniş olarak son hali ile TÜRK KÜLTÜRÜ ve HACI BEKTAŞİ VELİ ARAŞTIRMA DERGİSİ 2010 55 SAYISINDA yayımlanmıştır.

Geçmişten Günümüze Trakya Ve Balkanlarda Bektaşilik. Refik Engin

Geniş bir kitlenin mantık ve usa vurmasına uygun olan ileri bir düşünüş, körü körüne bağlanmaktan kurtulmuş bir hoş görülmüştür. Temiz bir ahlak aşılayan, insanları birbirini seven bir topluluk halinde olgunluğa erdiren, yükselten bir idealdir.

Bektaşiliğin ilk kuruluş günlerinden günümüze kadar bir âmâcıda Laik bir devlet yönetimi kurmak olmuştur. Bunu Yüce önder Mustafa Kemal Atatürk ile gerçekleştirmiştir.

Bektaşilik kısa bir tariyle Türk ulusunun töre ve inanışlarının İslamiyet'e uyarlanmasıdır. Bektaşilik kişi ile başlar yine kişinin Hakk'a yürümesi ile sona erer. Soy ve toplum takip etmez. Alevilikten ayrılan en büyük özelliklerinde biriside budur. Bizim tanıtmaya çalışacağımız Trakya ve Balkanlardaki Bektaşilik konumuzda günümüzde devam eden ve köken olarak Bektaşi toplumdur. Trakya'da Mürşit seçimlerinde soy takip eden iki inanç tür vardır. Biri Kızıl Deli Bektaşiliğinin evladiye kolu olan Ali Koç baba Bektaşi süreği ve diğeri de Amucalar'ın ilk tarikatı olan Şeyh Bedreddin'ilerdir. Şeyh Bedreddin'i mürşitlerinden merhum Kısmet Aktaş baba erenlere soy takip etmesinden dolayı Siz Seyit misiniz diye sorduğumda şu yanıtı vermişti. Biz Sizin sorduğunuz anlamda Seyit değiliz. Biz Seyitten el alan bir soyuz, biz Türkmen'iz demişti.

Anadolu'dan Trakya ve Balkanlara Bektaşiliğin girmesi Osmanlı Devletinin kuruluşundan yaklaşık olarak 64 yıl evvel Sarı Saltık ile başlamıştır. Günümüzde Sarı Saltık'a (Anadolu Aleviliğinde Sarı Saltık olarak isimlendirilir.) bağlı devam eden bir süre Bektaşiliği bulunmamaktadır. Kendisine bağlı olanların birçoğu tarihsel süreç içinde diğer inançlara karışıp kaybolmuşlardır.

Sarı Saltık müritlerinden olduklarını tahmin ettiğimiz topluluk hakkında kısa bilgimiz şu şekildedir:

12 adet köyleri olduğu ve yakın zamanda bunların Hanefi oldukları bilinmektedir. En büyük özelliklerinden birisi Türklerin Rumeli'yi almadan evvel Balkanlara gelmiş olmalarıdır. Türkler fethederken gelip biz sizinle aynı ırktanız dedikleri için fetih zamanında bu 12 köye dokunulmamış. Mademki bizdensiniz o halde çitlerinizi beyaza boyayın bizde bilelim demişler. Bu topluma tabi olanlara Çiti aklar kelimesinin değişimi ile Çitak denilmeye başlanmış. Bu Çitak lakabın tüm toplumu kapsamadığını bize bilgi veren kişinin anlatımlarından öğreniyoruz. Çünkü aynı toplumun bireylerinin genellikle tarikata devam edenleri ile devam etmeyenleri arasında kişisel de olsa ayrımcılık var olmuştur. Lüleburgaz'ın Çiftlik köyü (1912 yılında kurulmuş),Yaya başı, Doyran, ve Tekirdağ da Barbaros bu toplumun yerleştiği köylerdendir. Ayrıca İstanbul ve bilhassa Kapalı çarşı tarafına yerleşmiştir.

Bu toplum göç ederken bu yörelere iki koldan gelmiş. Birinci kol: Uduva, Kaliskova Piriva (Pirivadi) Cestova, Kavukova. İkinci gurup ise, Pavuşli, Veyselli, Göreli, (Görice) Arazli, Bahçeli, Doyran, Valandova, Kalkova, Piriştina, Milatkova. Kabilenin büyük ihtimalle Konyarlardan oldukları sanılıyor.

Haritalarda bu köylerin Makedonya, Yunanistan ve Bulgaristan topraklarında olduklarını görmekteyiz.

Konuşmam esnasında Bektaşi Süreği sözcüğünü sık olarak duyacağınız için kısaca bu sözcüğü de açıklamak istiyorum. Hacı Bektaş sonrası Balım Sultan dönemine kadar geçen devrede ortaya çıkan erkânlara göre farklılık gösteren Bektaşi gurupları süre olarak adlandırılır. Bunlar hala günümüzde varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Ayrıca aşağıda adları açıklanan bazı toplumların kişi adı taşıması Osmanlı İmparatorluğunda çokça görülmektedir. Öyle ki bir büyük aşiretten ayrılan toplum aynı adı taşımak yerine önderlik eden, onları yeni bir inanca geçiren kişi adları ile kayıtlara geçmiştir.

Alevi-Bektaşiler inanç ve ibadetlerine "Yol" ve "Süre" adı verirler. "Süre Sürmek" adı verdikleri yol ve görenek şifahi rivayetlere dayanmaktadır. Yol ve gelenekler, grup içinde büyüklerden, dini liderlerden öğrenilir.

Bizde tanıtmaya çalıştığımız Trakya ve Balkanlardaki Bektaşiler Hacı Bektaş Veli sonrası Bektaşilik ve Balım Sultan erkânına bağlı olanlardır.

Sarı Saltık, Saltukname'ye göre Akşehirlidir. Tüm Kaynaklar Hacı Bektaş Veli'nin müridi olduğunu onun tarafından Balkanların İslâmlaştırılmasıyla görevlendirildiğini kabul eder. Asıl adı Mehmet Buhari'dir. Horasan erenlerindedir.

Sarı Saltık 1300 yıllarında ölmüştür. Aynı anda Bulgarlar güçlenmiştir. Eskiden Selçuk kolonistlerine ait olan toprakların büyük bir kısmını ele geçirmişlerdir. Güçlü koruyuculardan ve büyük başkanlardan yoksun, güneyde Hıristiyanlar, kuzeyde put perest Türkler tarafından sıkıştırılan Selçuk kolonistleri hicret etmeye karar vermişlerdir. Bu olay 1309 dolaylarında meydana gelmiştir. Dobruca'da kalanlar ise Hıristiyanlığı kabul etmişlerdir. Sonraları bunlara "Kevkâus'un kavmi" anlamına gelen "Gagavuz"denilmiştir.

Halen Çanakale'nin bazı köylerinde göç ile gelenlerin olduğu bilinmektedir.

Sarı Saltık'ın bir (Mezarı) da Babaeski'dedir. İstanbul Edirne yolu üzerinde idi. Edirne asfaltı yapılırken yol üzerinden geçiyor, dergâh ortadan kalkıyor. Türbe yıkılıyor ve Sarı Saltık heykel-i dünyeviysiyle çıkıyor. Tahnit edilmiş ceset şimdi yolun kenarına alınıp, tekrar gömülüyor. (İstanbul Edirne ikametinin hemen sağ tarafında tren yolunu hemen geçince) Şimdiki hali, etrafına dikenli tel çekilmiş durumda. Ekli vefk mühür, Sarı Saltık'ın yatırı enkazı içinde bulunuyor. Materyali pirinç sarıdan ma'muldur.ve Halil Birgün erenlerin elindedir.(Halil Birgün: Lüleburgaz Umurca köyünden) Sarı Saltık hazretlerine yerli halk Eski Baba muhibban Saru Saltuk Sultan diyorlar. Biz merhum Halil Bir gün'ün akrabalarından bu emanetleri sorduk. Ne yazık ki şu ana kadar bir yanıt alamadık. Trakya ve Balkanlarda Bektaşilerden kime sorsanız Biz Horasan'dan Balkanlara gitmişiz diyeceklerdir. İkinci bir söz ise biz Türkmen'iz diyeceklerdir.

Türkmen Kimliği

Oğuzlardan Müslümanlığı kabul eden zümrelere, onları gayri Müslim kardeşlerden ayırt etmek için, Maverâ ün nehre Müslümanlarınca Türkmen adı veriyordu Daha önce söylendiği gibi, Orta Asya'da ilk defa Müslümanlığı kabul eden Türk Kavmi, Balasagun ile Mirki arasında yaşayan Türkmenler olduğundan Türkmen adı verildi. Oğuz'lardan da Müslüman olan zümrelerin, Müslüman olduğu ifade etmek ve onları gayri Müslim kardeşlerden ayırt etmek için, bu zümrelere de Türkmen denildi.

Günümüzde Trakya'da bulunan Ehli Beyte bağlı tarikatları 3 bölümde incelemek gerekmektedir.

- 1.Balım Sultan evveli Bektaşî erkânına bağlı olan süreklr
- 2.Balım Sultan erkânına bağlı olan topluluklar
- 3.Şeyh Bedrettin'iler olarak inceleyebiliriz.

Trakya da buluna tüm Ehli Beyt'e bağlı süreklrin kökenleri hala sınırlarımız dışında Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, Makedonya, Romanya, (Daha sonraları 1945 te Bulgaristan 'a kalmış topraklarda) da soydaşlarımız bulunmaktadır.

İlk göç, zorunlu olarak Osmanlı Rus harbi sonrası 1877 yıllarında başlamış ve günümüze kadar devam etmiş ve etmektedir.

Yunanistan ile 30.12.1923 tarihli Türk Rum nüfuz mübadelesine ilişkin sözleşme ve protokol antlaşması uyarınca 1924 yılı başlarında zorunlu olarak göç ettirilmişdir.

Trakya ve Balkanlarda Bektaşîliğin izleri günümüzde silinmek istenmektedir. Geçmişte bu yerleri Türk yurdu yapanların mezarları ve bıraktıkları mekânları bile günümüzde silinmektedir. Silinen sadece Türk mezarları ve eserleri değil bir milletin kültürüdür.

Üzerinde çalıştığım, Trakya ve Balkanlarda yatı tekke ve zaviyelerin çalışmamda toplam olarak 2577 adet tekke yatır zaviye tespit ettim. Bunların çoğunluğu Bektaşî tekkesi, zaviyesi veya bir Bektaşî erenin yatırıdır. Osmanlı arşiv kayıtlarında pek çoğunun ilk zamanlar Bektaşî tekkesi, zaviyesi veya Bektaşî ereni olduğu zaman içinde başka inançlarda anılmıştır.

Aşağıda sadece sayılarını belirteceğim tekke, zaviye ve yatırlar adetleri Sizlere geçmişte Bektaşîliğin ne kadar geniş alana yayıldığının bir kanıtıdır.

Bu yazımı hazırladığım zaman bulduğum tekke zaviye sayısı 2200 civarında idi. Aradan birkaç sene sonra bu sayı 2600 ları buldu. 2014 yılında Trakya ve Balkanlardaki tekke ve zaviye türbe sayısı aşağıdadır.

Balkanlar'da yatı, tekke, zaviye ve türbeler.

Sıra	Devlet adı	Adet		
1.	Arnavutluk	3	9	6
2.	Avusturya			1
3.	Bosna Hersek	1	5	5
4.	Bulgaristan	6	1	3
5.	Fransa			1
6.	Hırvatistan			1
7.	İtalya			1
8.	Karadağ			4
9.	Kosova	3	6	5
10.	Macaristan		2	6

11.	Makedonya		3	2	3
12.	Romanya			4	0
13.	Sırbistan		1	1	3
14.	Slovakya				1
15.	Ukrayna				4
16.	Yunanistan		9	3	9
	Toplam	2	9	8	3

Trakya'da tekke, türbe ve zaviyeler.

Sıra	İl adı	Adet			
1.	Çanakkale		2	1	4
2.	Edirne		5	5	1
3.	Kırklareli		1	3	7
4.	Tekirdağ		2	0	0
	Toplam	1	1	0	2

Trakya ve Balkanlarda yatır, tekke, zaviye ve türbeler toplamı.

Sıra	Yer adı	Adet			
1.	Trakya	1	1	0	2
2.	Balkanlar	2	9	8	3
	Toplam	4	0	8	5

Daha kapsamlı geniş bir araştırmada bu sayının artacağından kimsenin şüphesi olmasın. Hacı Bektaş sonrası Balım Sultan evveli Bektaşî erkânlarından Anadolu'da ve Trakya Balkanlarda Seyit Ali Sultan 'a bağlı Kızıl deli Bektaşîleri ile Abdal Musa erkânına bağlı olanlar bilinmektedir. Trakya tarikatlarını birbirlerinden sadece adları değil, halen yürüttükleri erkân isimleri ile de ayrılırlar. Balım Sultan erkân ismi hakkında tarihsel kısa bilgi şu şekildedir.

Bu gün kullanılan Bektaşî erkân ismi, Balım Sultan devrinde oluşturulmuştur. Halen kullanılmakta olan erkân name, Kazlı çeşme dergâhında 1312 (Hicri) yılında (Miladi 1896) derviş Mehmet Sıtkı İstanbul tarafından kopya edilen nüshadır. Bektaşî erkân ismi Türkçedir. Balım Sultan son halini vermeden önceki yıllarda Seyit Ali Sultan (Kızıl Deli Sultan) ve Kaygusuz Sultan'ın (Kaygusuz Abdal) erkân name üzerinde düzenlemeler yaptıkları bilinmektedir.

Bu gün Trakya'da ve Anadolu'da hala Balım Sultan erkânına (Babagan koluna) bağlı olan ve aynı erkânı yürütmekle beraber erkân içinde farklar oluşmuş, 1997 yılına kadar tespit edilen 56 adet farklı Balım Sultan erkânın var olduğunu şahsıma, Merhum Bedri Noyan Dede babamız bir mektubunda belirtmişti. Günümüzde Bedri Noyan Dede babanın eserini halen yayımlayan Şakir Keçeli baba erenler bu sayının 70 civarında olduğunu söylemiştir.

Balım Sultan Evveli Bektaşî erkânı uygulayan Trakya da ki Ehli Beyt tarikatları şunlardır.

1. Seyyid Ali Sultan erkânı uygulayan Kızıl deli Bektaşîleri, Seyit Ali Sultan erkânı uygulayan evladiye kolu olan Ali Koç Baba Bektaşîleri ve Yeşil Abdallı Çarşambalı olarak ta adlandırılan toplumda Kızıl Deli erkânı uygulamaktadır.

2. Otman Babaya bağlı olan (Bektaşîler) Babailer olarak bilinmektedirler. Hasköy ve Deliorman bölgesinden gelenler. Musahipli ve musahipsiz olarak bilinirler.

3. Akyazılı Sultan bağlı Babai Bektaşîler.

Trakya ve Balkanlar Bektaşîliği tam manasıyla araştırılmadığından hayli karışıktır. Bazı yazılıp çizilenlerin günü birlik araştırmalara dayanması gerçekçi olamamaktadır.

Mensubu bulunduğum Amuca Kabilse hakkında 1987 yılından bu yana araştırma yapmama rağmen hala pek çok bilgiye ulaşamadım.

Zamanla sadece kendi bünyesinde kan bağı oluşturan tarikat toplumların Türkiye cumhuriyetin kurulması ile kendi toplumu ile diğer inançlarla kan bağına büyük önem vermiş. Bu gün Trakya da tarikat kökenli kabileler zaman içinde oluşan akrabalıklardan dolayı evlenememeleri diğer tarikatlardan evlilikler yapmaya başlamışlar. Bizim tanıtacağımız tarikatlar yukarıda kısa izahı yapılan türde oluşmuş ve günümüze kadar gelmişlerdir. Hala Balım

Sultan erkânı dışında bazı tarikatlarda Musahiplik olması erkânların tam olarak incelenmemesinden dolayı Trakya da bulunan Ehli Beyt tarikatlarına Alevi denilmesi bunun içindir. Dede ve musahiplik kelimesini duyan hemen Alevi siniz demektedir. Hâlbuki Kızıl Deli erkânın da mürşit Dede, Ali Koç babalılarda ve Şeyh Bedreddin'ilerde ise derviş makamında temsil edilmektedir. Trakya ve Balkanlarda halen Balım Sultan evveli erkânlarda musahiplik vardır ve devam etmektedir.

Balkanlara dağılan Kızıl deli, Ali Koçlu, Amucalar, Otman Babalılar, Ak Yazılılar ve diğer Bektaşî sürekları 1500 yılından çok evvel gelmişlerdir. Bundan dolayı Balım Sultan erkânın yayılma alanı belli bölgelerdedir. Genelde Yunanistan'dan gelen Bektaşîlerin çoğunluğu Balım Sultan erkânını uygulamaktadır. Bulgaristan'dan gelen Bektaşîlerin oluşturduğu topluluklar ve inanç türleri iç içedir. O kadar karışık bir hal almış ki bir köy de 2 veya 3 inanç iç içe yaşamaktadır.

Günümüzde Bektaşî inancına toplu halde devam eden en azından bu toplumlardan olup ta Bektaşî kökenli olduklarını tespit ettiğimiz toplum adları şunlardır.

Tespit ettiğim Bektaşî, Bektaşî sürekları, Bedreddin'iler listeleri şöyledir:

	İnanç adı ve toplu adı	Devleti	Adet	Devleti	Adet	Devleti	Adet	Toplam
1.	Balım Sultanlı-Amucalar	Bulgaristan	42	Türkiye	94			136
2.	Balım Sultanlı-Bozlu	Yunanistan	138	Türkiye	205			342
3.	Balım Sultanlı-Eğribozlu	Yunanistan	1	Türkiye	4			5
4.	Balım Sultanlı-Girit	Yunanistan	223	Türkiye	241			464
5.	Balım Sultanlı-Hamzabeyli	Makedonya	22	Türkiye	38			60
6.	Balım Sultanlı-Kanatlar	Makedonya	1	Türkiye	9			10
7.	Balım Sultanlı-Kayalar	Yunanistan	99	Türkiye	173			272
8.	Balım Sultanlı-Kayı	-		Türkiye	4			4
9.	Balım Sultanlı-Kocacıklar	Makedonya		Türkiye	15			15
10.	Balım Sultanlı-Lefteliler	Yunanistan	1	Türkiye	4			5
11.	Balım Sultanlı-Patriotlar (Naslıç, Sefiçe, Grebene)	Yunanistan	81	Türkiye	112			193
12.	Balım Sultanlı-Perşembeliler	Bulgaristan		Türkiye				?
13.	Balım Sultanlı-Sadovalılar	Bulgaristan	18	Türkiye	13			31
14.	Balım Sultanlı-Sancaktar babalılar	Bulgaristan		Türkiye	3			3
15.	Balım Sultanlı-Sarıgöl	Yunanistan	11	Türkiye	6			17
16.	Balım Sultanlı-Sarıkeçe	Yunanistan	228+20	Türkiye	355+137			740
17.	Balım Sultanlı-Selviovalı	Bulgaristan	23	Türkiye	51			74
18.	Balım Sultanlı-Yunus Abdal	Bulgaristan	1	Türkiye	31			32
19.	Bedreddin'i Amuca	-		Türkiye	16			16
20.	Bedreddin'i-Torlak	Bulgaristan	5	Türkiye	16			21
21.	Kızıldeli	Bulgaristan	10	Türkiye	62	Yunanistan	52	124
22.	Kızıldeli-Ali Koç Babalı	Bulgaristan	7	Türkiye	46			53
23.	Kızıldeli-Çarşambalı	Bulgaristan	8	Türkiye	10	Romanya	3	21
24.	Musahipli sürekları Bektaşîleri	Bulgaristan	17	Türkiye	27			45
25.	Musahipsiz sürekları Bektaşîleri	Bulgaristan	23	Türkiye	48			71
26.	Nakşîler	Bulgaristan	19	Türkiye	20			39
	Toplam		998		1740		55	2793

Liste de sadece Perşembeli olarak bilinen ama günümüzde sadece Bulgaristan da ki Balım Sultan Bektaşîleri listesi yoktur. Günümüzde Bulgaristan'da bu toplum Sünnilemiştir. Büyük çoğunluğu da Türkiye'ye göç ettiğinden Bulgaristan'daki Babagan kolu Bektaşîlerinin listesi bu çalışmamızda yer verilmemiştir.

Balım Sultan Evveli Bektaşî erkânı uygulayan Trakya da ki Ehli Beyt tarikatları şunlardır.

- 1.Seyyid Ali Sultan erkânı uygulayan Kızıl deli Bektaşileri
- 2.Seyyid Ali Sultan erkânı uygulayan evladiye kolu olan Ali Koç Baba Bektaşileri.
- 3.Otman Babaya bağlı olan Sürek Bektaşileri halk arasında Babai olarak bilinmektedirler. Hasköy ve Deliorman bölgesinden gelenler, Musahipli ve musahipsiz olarak bilinirler.

Alfabetik sıraya göre günümüzde devam eden inançlar

1. Ali Koçlu(Kızıl deli)
2. Balım Sultanlı (Babagan kolu)
3. Çarşambalı (Kızıl deli)
4. Seyit Ali Sultanlı(Kızıl deli)
5. Nakşî Bektaşileri.
6. Musahipli sürek Bektaşileri
7. Musahipsiz sürek Bektaşileri
8. Şeyh Bedreddin'iler.

Bunları inançlara göre sıraladığımızda

- A. Balım Sultanlı (Babagan kolu)
- B.Kızıl deli İnancına bağlı olanlar
- C. Nakşî Bektaşileri
- D. **Sürek Bektaşileri.** Musahipli sürek Bektaşileri ve musahipsiz sürek Bektaşileri.
- E. Şeyh Bedreddin'iler. Bektaşilik konumuz dışında bir inançtır. Sıradışı tasavvufçu Şeyh Bedreddin (Engin:2008) adlı kitabımızda tüm ayrıntıları ile geniş şekilde ele alınmıştır.

Ali Koç Baba Bektaşi Süreği.

Bu kabilenin Rumeli ye Seyit Ali Sultan ile birlikte yerleştiği sanılmaktadır. Bu kabilenin kesin olarak kaç yılında ikiye ayrıldığı bilinmemektedir. Kabilenin bir kısmının Ali Koç babanın liderliğinde bu günkü Bulgaristan'ın Alvanar Veletler Küçükler köylerine yerleştirilmiştir.

Hacı Bektaş ve Seyit Ali Sultan ile kan bağı olduğu söylene de kesin olarak bir yazılı kayıttan söz edilmemektedir. Gazi üniversitesinin Hacı Bektaş Veli Araştırma dergisi 31 sayısında bu toplumla ilgili pek çok bilgiyi içeren bir özel sayı yayımlanmış. Ardından verilen bilgiler ve belgeler gelecek sayılarda yayımlanacaktır.

Yunanistan'daki Kızıl deli toplumunun bir parçasıdır. Bulgaristan'a yerleşimin Ali Koç Babanın Niğbolu kale komutanlığından sonra olması ihtimali vardır. Niğbolu Zaferi'nin 1396 yılında olduğunu da bu arada belirtelim. Kabile mensupları Seyit Ali Sultan soyundan geldiği söylenen Ali Koç Babanın bir ara Niğbolu Kalesinde komutanlık yaptığını söylemektedirler. Günümüzde Ali Koç Babanın kabrinin Niğbolu'ya hâkim bir tepede üzerindedir. Aslında Ali Koçlular ile Kızıl deli Bektaşileri arasında erkân olarak pek fark olmadığını sağlığında şahsen gidip konuştuğum merhum Ali Koçluların lideri Hamza Baba (KOÇERDİN) ve damadı İbrahim Ercan da sohbetimiz arasında söylemişti. Türkiye de 37 Bulgaristan'da 6 yerleşim yerleri tespit edilmiştir.

Otman Baba Bektaşi Süreği

Çorlu ve civarında bulunan Babailer ise aslında Balım Sultan evveli Bektaşiliği uygulayan Otman Babanın uyardığı Bektaşilerdir. 1925 yılında Veli Dede ve oğlu Ali Osman Bulgaristan'dan ilk gelip Çorlu'ya dergâh açılıyorlar. O günden bu yana devam etmektedirler. Tanıtmaya çalıştığımız Otman Baba muhiplerinin ilk yerleşim yerlerinden birinin adı Koçaşlı olması ve Trakya ve Balkanlarda yerleşenlerin çoğunluğunda görülen toplum adının yerleşim yerlerine konulmasından yola çıkarak musahipsiz erkân uygulayan bu toplumun Koçaşlı Aşiretinden olduğudur. Koçaşlı merkezinin adının Cevdet Türkay'ın Osmanlı İmparatorluğunda oymak ve cemaatler kitabında olması ve bu yöreyi göstermesi akla bu toplumun Koçaşlı (Koçaşlı) aşireti olması gelmektedir. Kaydı aynen yazıyoruz.

Koçaşlı(Koçaşlı) Hezargrad kazası (Niğbolu Sancağı)

Bu aşiretin başka bir yörede ve bölgede adı geçmemesi ve Babailerin Hasköy ile Deliorman bölgelerinin farklı yerden olması Koçaşlı aşiretinin mensupları olduğu izlenimini veriyor.

Bir başka kayıttaki Koçaşlı olarak şu bilgiler verilmektedir.

Hani Hatun'un bir de Kırkilise de mülkü vardı.(Koçaşlı köyü) ki, bunun muallim haneye 935 de vakfedip edilmediğini bilemiyoruz. Hicri 935 yılı miladi olarak 1514 yılına isabet etmektedir. O halde Koçaşlı aşiretinin de 1500 yılı evveli Balkanlara geldiğini söyleyebiliriz. Çünkü Osmanlı kayıtlarına kaç yılında geçtiklerini bilemiyoruz.

Tokat'ın aynı isimle anılan Alan mahalle ilçesi ile Bulgaristan'daki köy isminin aynı olması Bulgaristan'a Tokat civarından gittikleri izlenimi vermektedir. Bazı adlar Tokat ili ile uyuşması bize o yöre veya civarlarından göç edildiği izlenimini vermektedir. Genelde pekçok toplum göç ettiği yerin adını yeni yerleşimine aynen veya çok benzer adını vermiştir. Bu uygulama 1877-78 göçlerinde görülmektedir.

Günümüzde Trakya'da ve Bulgaristan'da halen yoğun halde bulunan Babailer Musahipli ve Musahipsiz iki gurupta incelenmelidir. Bu iki farklı inancın tek bir nedeni vardır, Babai adı ile anılan aslında Otman Baba Bektaşî'si olarak ta adlandırılan Hasköy civarı Musahipsiz erkân, Deli orman bölgesinden olanlar Musahipli erkân uygulamaktadır. Bu iki farklılığı kesin olarak nedeni bilinmemekle beraber iki ayrı toplumun olduğudur. İki ayrı toplumun bir erkânda buluşmasıdır. Biri eskiye sadık kalmış diğeri ise musahip erkânına devam etmiştir. Musahipsiz Otman baba Bektaşîlerinin ilk kurulan köyü BABALAR ismini taşımakta imiş. Türkiye de 39 Bulgaristan'da 20 yerleşim yerleri tespit edilmiştir.

Balım Sultan Erkânını Uygulayan Toplumlar

Günümüzde en büyük topluluk Amucalar'dır. Ne yazık ki Amucalar evveli pek çok toplumun Balım Sultan erkânını uyguladığı halde günümüzde pek çoğunun Sünnileştiğini görmekteyiz.

Aşağıda adları geçen ve Balım Sultan erkânını uyguladığını tespit ettiğimiz ve halen bu toplumların fertlerinden az da olsa bu yola devam edenler bulunduğu için kısaca tanıtalım.

Toplum adı

İnancının adı.

Amucalar

Balım Sultanlı (1/3 Şeyh Bedreddin'i)

Eğribozlu'lar

Balım Sultanlı

Hamza beyli

Balım Sultanlı

Kayalar

Balım Sultanlı

Kayı

Balım Sultanlı

Kocacık Türkmenleri

Balım Sultanlı

Langazalı*(Bozlu aşireti)

Balım Sultanlı

Perşembeli

Balım Sultanlı

Sancaktar Hasan baba

Balım Sultanlı

Sarıgöl Türkmenleri

Balım Sultanlı

Sarı Keçeli Türkmenleri

Balım Sultanlı

Amucalar. Amucalar'ın Kısa Tarihçesi

Amuca veya Amca: Kelime anlamı Baba kardeşidir. Amuca Kabilesi hakkında yazılı kayıtlarda fazla bir bilgi bulunmamaktadır.

Tarih kayıtlarında kabilenin adı Ammiler, Emmiler, Amuga, Amuca ve Amuca Oğulları olarak yer almaktadır.

Kabilede kim sorulursa sorulsun siz kimin soyundansınız denildiğinde "Biz Amuca Kabilesinden Ertuğrul Gazi Soyundanız "derler. Bazen bunu net bir cevap olarak almak için Osman Gazi Babası soyundan mı diye sordüğümüz da evet denilmektedir.

Amma! Osman Gaziyi bir türlü kabul etmek istememektedir. Biz bunun kabile içinde Osman'ın adı dolayısıyla mı olduğunu araştırdığımızda Kırklareli'nin Deveçatağı köyünde bir yaşlımız bana evlat "Biz onu adından dolayı değil töreyi bozduğundan dolayı kabul etmiyoruz" demişti. Türkmen töresinde ikinci bir eş almak hele yabancı ile evlenmek bir Rum kızınla evlenmek törelere aykırı diyorlar. Kabilenin bilinen tarihten beri tarikatla beraber

yaşadığı sanılmaktadır. Tarikat liderlerinin lakabına bakılırsa Amucalar Balım Sultan evveli Bektaşî kollarının biri olan Abdal Musa Sultan Bektaşîliğine devam ettiği sanılmaktadır.

Amuca Kabilesi mensuplarının tümü Türkmen'dir. Yakın zamana kadar sadece Şeyh Bedrettin'i yolu erkânına bağlı olan bu kabilenin yaşlılarımızın söylediklerine göre 1868 yılında bir kısmı Bektaşîliğe geçmiş, bir kısmı da her iki tarikatın dışında kalarak Sünnileşmişlerdir.

Kabilede yaşlılarımızdan Tekirdağ'ın Kılavuzlu köyünden merhum Pamuk Dedeye (Hüseyin Pamuk) bu konuda sorduğumuzda bize " Halep Türkmen'i derler" demişti. Bana da Babam söylemişti diye ilave etmişti. Bu sözlü tarihi sonradan Bedri Noyan Dede babamızın gönderdiği yazılı kayıt ile doğrulanmıştır.

Halep ve çevresi aynı zamanda bir Türkmen yurdu özelliğini de taşımaktadır. 1063 yılından itibaren Suriye ye girerek kendi hayat şartlarına uyabilecek yerlere yerleşen Türkmenler bu bölgeyi kendilerine yurt tutmuşlardır. Bunlar Türkmen ilinin tarihi yapısına uygun olarak Boz Ok ve Üç Ok teşkilatını da muhafaza etmişlerdir .

Yakın zamanda beni internetten sitedeki yazılarımı okuyup arayan Derya Koca isminde bir avukat kendisinin anne soyunun Amuca Oğulları soyundan olduğunu ve tüm yazıları yaşlılara götürdüğünü tarihsel olarak ta bir ayrılık olmadıklarını yazdı. Gümüşhane ilinin Şiran ilçesinin Pelitli (Gal)köyünün Amcaoğulları soyundan olanların büyük çoğunluğu (nerdeyse tamamı) İstanbul- Kartal ve Osmangazi ilçeleri civarında birde Gebze'de yerleşmişler.

Türkiye sınırları içinde Gümüşhane kökenli 4 Kars kökenli 5 Amuca oğulları ve 70 adet Amuca köyü olmak üzere 79 merkezde, Bulgaristan'da ise 39 yerleşim tespit edilmiştir.

Eğri Bozlular

Bu gün Yunanistan'a kalmış olan Eğri boz adasından 1820 ile 1850 yılları arasında göç ettikleri sanılmaktadır. Trakya ve Balkanlarda Tekke ve yatırlar çalışmamda 17 adet tekkenin adını tespit ettim. Bunların çoğunluğu da Bektaşî tekkesidir. En büyük yerleşimleri Tekirdağ'ın Soğuk kuyu mahallesi ile yine Tekirdağ'ın merkeze bağlı Kayı köyüne yerleşmişler. Bir kısmının Silivri fener köye gittikleri bilinmektedir. Tekirdağ'da oturanlar Namık Kemal'in Bektaşî olduğu için bir heykelini bile yaptırmışlar. Ne yazık ki bu heykeli bir aracın çarpması sonucu ortadan kalkmıştır.

Günümüzde bu toplumun bireylerinin tamamı Sünnileşmişlerdir.

Hamzabeyli Aşireti(Köprülüler. Makedonya)

Makedonya yöresinden gelen Bektaşîlerin halk arasında söylencelere göre Konya yöresinden Bulgaristan'a göç etmişler. Burada kurdukları ilk köylerinin ismi liderlerinin adını veriyorlar. Hamza Bey adının bu köye verilmesi büyük bir ihtimalle buraya yerleşen Hamza Bey kabilesinden almış olması gerekmektedir. Osmanlı devleti zamanında göçler ve sürgünler ile Türkmenlerin yeni yerlerine geldiklerinde genelde büyük oranda yeni yerleşimlere bağlı oldukları toplumlarının adlarını vermek gelenek olmuştur. Bunu Başbakanlık Osmanlı arşivlerinde

Hamza, Hazabeğli (Hamzabeğlü) Bozok, Toros, Adana, Kars-ı Meraş, Sivas sancakları, Edirne, Zağra-i Atik kazaları , (Paşa sancağı) Kırkilise (Kırklareli) kazası (Vize sancağı) Boğazlıyan kazası (Bozok sancağı) Dubniçe kazası (Köstendil sancağı), Türkman taifesinden, Hamza beğli Cemâati, Mamalu Aşiretindedir .

Türkiye'de 8 Makedonya'da 22 yerleşim yeri tespit edilmiştir.

Kayalarlılar

Osmanlı arşivinde bu toplumunun adının ve yerleştiği yerler aşağıda gösterilmiştir. Toplum adını unutmamış yerleştiği yere vererek ölümsüzleştirmiştir.

Kayalar, Kayalı, Kayalu: Selmanlu –i ve Boğazlıyan kazaları (Bozok sancağı), Meraş, Adana, Halep, Ankara, Karahisar-ı Şarki, Erzurum, Hama, Hums, Biga, Sığla, Beyşehir Sancakları, Toyran kazası, (Köstendil Sancağı)Yeni il ve Hafik kazaları (Sivas Sancağı), Rumeli,İznik mid kazası (Kocaeli sancağı), Serfice ve Cuma pazarı kazaları (Paşa sancağı), İskefsir kazası (Kara hisârı- Şarki sancağı), Hasköy Kazası (Çirmen sancağı), Bağlı olduğu topluluk Türkman taifesinden Kayalar Cemaati Bozulus Türkman Aşiretindedir .

Elimizde Türkiye'de 54 Yunanistan'da 51 yerleşim yeri ismi bulunmaktadır. Barış Manco ve Necati Cumalı bu toplumun bir ferdidir. Kayalarlılar günümüzde halen az da olsa bu inancı devam ettirmektedirler.

Kayı

Kayı adı taşıyan tüm Trakya ve balkanlarda adlarına eski Osmanlı kayıtlarında rastladığımız bu toplumun 1900 yıllar başına kadar bazı köylerinin Bektaşîliğe devam ettikleri bilinmektedir. Bunlardan Tekirdağ'ın Kayı köyü 1877 yıllarında Bektaşîliğe devam ettikleri ve hatta o zamanlar başlarında bir mürşittin bile olduğu Kılavuzlu yaşlılarından duymuştum.

Kocacık Türkmenleri.

Atatürk'ün babasının bağlı olduğu toplumdur. Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi nüfuz kayıtlarından Yukarı Dere sancağının Kocacık Nahiyesi doğumlu olduğu ve Yörük taifesinden Kızıl hafız oğlu Ali Rıza diye kayıt bulunmaktadır.28 Kasım 1893 da Kızılkocalılar mahallesinde vefat etmiştir. Mustafa Kemâl'in sülalesi esasen Manastır'lıdır. Atatürk'ün mensup olduğu Kızıl kocalılar veya Kızılcalı Türkleri Oğuzlar'ın Kızıl oğuz boyundandır. Fatih devrinde Sivas, Tokat, Ankara, Amasya, Konya, Isparta, Aydın, Balıkesir illeri bölgesinden getirilerek Rumeli'nin muhtelif bölgelerine yerleştirilmiştir. Rumeli'deki Kızılkocalı Türkmenler Rumeli Aleviliğinin Anadolu kolu olarak bilinir .

Kocacık lılar, yaşlıların deyişle Konya Karaman bölgesi ile Aydın Söke yöresinden gelen atlılar olarak "Konyarlar(Hudut gazileri akıncılar) adıyla İsa bey komutasında savaştılar. Çok çetin geçen savaş sırasında 3000 fazla kişi şehit oldu. Bu savaşa Kocacık (Kocacık)denildi. Bu gün bu şehitliğe Erenler Şehitliği denilmektedir .

1912 ile 1925 yıllarında ilk göç yapıldı. Daha sonra 1925 ile 1956 yılları arasında parça parça Türkiye'ye geldiler. Özellikle İzmit, Adapazarı, Akyazı, Kara bıçak köyü, Adapazarı'nın Serdivan(Sardoğan)köyü İzmit'in Akmeşe nahiyesi, İstanbul'un Fatih, Beşiktaş, Bursa, İnegöl, İnegöl'ün Cerrah köyü, Ankara, İzmir, Menemen, Tekirdağ, Tekirdağ Muratlı ilçesi ve bu ilçeye bağlı Yeşil Sirt köyü, Isparta, Manisa, ve Manisa'nın Koldere köyü, Bergama gibi yerlere yerleştiler .

Langazalılar (Bozlu Aşireti) Langaza Bektaşileri (Langada)

1924 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan arasındaki mübadele antlaşmasına göre Langaza yöresinde Türkiye'ye göç başlamıştır. Mübadele ile gelenlerin yeni yerlerinde ilk zamanlar Bektaşiliğe devam ettikleri zaman içinde bazı nedenler den dolayı Sünnileştikleri sanılıyor. Langaza kökenli yaşı 70 varan kişiler bile Bektaşilik ile geçmişte bir bağ olup olmadığını bilmiyorlar. Bazıları da bunu bilerek gizliyor. Yeni neslin toplumlardan dışlanma korkusu içinde oldukları izlenimini edindik.

Bu toplumun kabile veya topluluğun bir adına rastlanılmamıştır. Burada yerleşim yerlerinden BOZLU adına göre Osmanlı arşiv kaynaklarına bu toplumun kökenini şu şekilde görmekteyiz. Burada bulduğumuz sonuçtan evvel bu toplum bireylerinin Konya Karaman yöresinde Langaza ve çevrelerine yerleştikleri söylenmektedir.

Ayrıca adı geçen Bozlu aşireti (bozlu derendi, Bozlar) Kılı Aşiretindedir. Kılı aşiretlide Cerid aşiretindedir. Cerid cemaati de Bozulus Aşiretinden dir. Burada Bozlu aşireti ile Kayalar ve Makedonya' daki Hamza bey aşiretinin de Bozulus Türkmanından olması Bozulus Aşiretinin köken olarak Bektaşî olmasını doğrulamaktadır. Her iki toplumunda Türkmen taifesinden olduğu kayıtlarda belirtilmektedir .

68 yerde Türkiye sınırları içinde 10 adet te Yunanistan sınırları içinde yerleşimleri tespit edilmiştir.

Perşembeliler

Babai guruplarından bir kısmı zaman birimi içinde büyük bir ihtimalle 2.ci Mahmut zamanından sonra inanç değiştirdikleri sanılıyor.(kesin değil sadece tahmin) Balım Sultan Bektaşiliğine geçen topluluklar Hz. Fatma'nın perşembe günü akşamı doğduğu için o akşam muhabbet yaptıklarından halk tarafından PERŞEMBELİLER olarak adlandırılmıştır. Aslında Bulgaristan sürekliliği içinde her toplum farklı gecelerde toplanması bazı araştırmacılar tarafından haftanın günlerine göre adlandırılması ve tanıtılması bazı geri dönülmez yanlışlıklara yol açacaktır.

Sancaktar Hasan Babalılar

Perşembeliler ile aynı akıbeti paylaşmış bir toplumdur. Bir lider toplumu etkileyerek bir yeni inanca yöneltmiş daha sonra toplum kendi adını ve eski inancını unutup bu kişinin adı ile anılır olmuş. Halen balım Sultan erkânını sürdürenler Tekirdağ'ın Çorlu ilçesi ve İstanbul'un çeşitli semtlerinde vardır. Babai guruplarından ayrılan toplum bireylerinden oluşmuştur. Halen Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde başlarında Hüseyin Asar Baba erkân yürütmektedir.

Sarıgöl Türkmenleri

Sarıgöl kazası Yunanistan'ın Kayalar ilçesine bağlı merkezlerdendir.

Mustafa Kemalın annesi Selanik'e bir kaç saat uzakta SARIYAR. Köyündendir Yürüktür Türk Ansiklopedisi'nde ise toplum adı SARI GÜL, olarak yazılıdır.

Annesi Zübeyde Hanımın Osmanlıların Konya Karaman bölgesinden Rumeli'ye göç ettirerek yerleştirdikleri Yörüklerden bir aileye mensup olduğu anlatılır. Zübeyde Hanımın, Fatih Sultan Mehmet döneminde 1466 yılında Karaman oğullarını ortadan kaldırıp buradaki Yörüklerden Rumeli'ye gönderilerek iskân edilen ailelerdendir.

Sarıgöl haklının Bursa, İzmir, Ankara, Samsun Niğde civarlarına toplu halde göç ettirilmiş ve buralardan bazı aileler çeşitli il ve ilçelere dağılmışlardır. Toplu halde köy yerleşimleri hakkında bilgi bulunamamıştır.

Sarı Keçe Türkmenleri

Yunanistan'ın Selanik iline bağlı Vardar nehri yakınında bulunan Gevgeli (ilçesi) Deveci, Nutya, Kara Sinanlı, Alçak, Vodina, Kılıkış, Mayadağ ,Poroy (poroi) Davutlu, köylerinden mübadele ile göç edilmiştir.

Bu topluma Sarı Keçeli lakabı giysilerindeki sarı renklerden dolayı verilmiş. Kadınları Pürgü denilen bir tür örtü örtüyorlarmış.

Yunanistan a Konya Karaman'dan göç ettirildiklerini söylüyorlar. Bu göçün tarihi kesin olmamakla beraber Yavuz Sultan Selim zamanında olduğu söylenmektedir. Halk arasındaki söylentilere göre Çaldıran zaferi sonrası sürüldükleri sanılıyor. Türkiye sınırları içinde 53 Yunanistan da 14 yerleşim yerleri tespit edilmiştir. Halen Balım Sultan Bektaşiliğine devam edilmektedir. Yunanistan'dan göç edenlerin en çok tarihsel olarak Karaman'dan geldiklerini söylemeleri bir tesadüf değildir.

Kızıl Deli Sürek Bektaşileri (Eroğlu Kavmi)

Seyit Ali Sultan 1385 yılında Dimetoka'nın Microdorian(Demir vıran)adı verilen köyünde Kızıl Deli Çayı'nın bitişiğinde bir Bektaşi dergâhı kurarak ilk postnişin olmuştur. Aşağı tekkeden biraz yukarıda bulunan Ruşenler köyünde Yukarı Tekke diye anılan Kızıl Delinin gerçek makamı olarak kabul edilen yatırı bulunmaktadır. Aşağı tekke Seyit Ali Sultan'ın nazarlamasıdır.

Bu kabileye verilen bu ad sadece Mehmet Eröz'ün Alevilik ve Bektaşilik eserinde rastladık. Kabilenin pek çok mensubuna kabilenin adı sorulduğunda bilmediğini söylediler. Trakya'daki Amuca Kabilesinin bir parçası olan Amuca oğulları bu şekilde anılması kabilelerin zamanla lakaplarında uzantılar eklendiğini göstermektedir.

Kabile mensupları ile yaptığımız söyleşilerde ER OĞLU ismine rastlamadık, ama DAĞLI lakabını söylüyorlar. Zamanla Eroğlu isminin yerine Dağlı lakap olarak kalmış.

Dimetoka Dergâhı dünya üzerinde mücerret hilafet erkânı yapabilen 5 büyük tekkeden biridir. Bu nedenle Arnavut muhiplerince " Tegejah Madh" yani "Büyük Tekke "ismiyle anılır. Dergâh 1.Bayezit döneminde vakfiyeye sayılmıştır. Tekkenin Kızıltepe mezrasında türbesi bulunan Seyit Ali Sultan anısına binaen buraya bir meydan evi inşa edilmiş olup " Yukarı Dergâh" ismiyle anılmaktadır.

Daha çukurda bulunan bir meydan evi de bulunmakta olup "Aşağı dergâh " denilmektedir. Dimetoka sancağının Çirmen (ormenion) Livasında Mürsel gazi veya Mürsel Baba (Balım Sultan'ın Babası)adına kayıtlı bir tekke daha bulunmaktadır .

Kızıl deli ocağında halen Aren olarak adlandırılan bir topluluk vardır. Halk arasında bunlara Ahren, Aren de denilmektedir. Bu toplumun aslında Pomak Türklerinden bir gurup olduğu söylenmektedir.

Bu gün Türkiye sınırları içinde Pomak olarak bilinen toplulukların konuştuğu dil Bulgar'cadır. Aren kelimesi Çalışkan anlamındadır. Ahren adlı bir kelimenin Bulgarcada olmadığı söylenmektedir.

1826 yılına kadar Yunanistan da dedeler toplanır bir baş dede seçerlermiş. Bu baş dedeye Halife Dede adı verilirmiş.1826 yılında 2.ci Mahmut'un tekkelerin kapatılmasından ehlibeyt mensuplarına yapılan kötülüklerden dolayı bu Halife dede Arnavutluğu kaçırmış. O günden sonra nedenini bilmediğimiz olaydan dolayı günümüze kadar bir Halife Dede makamına seçim yapılmamıştır. Günümüzde Kızıl deli Bektaşi sürecinde bir liderden el alma kargaşası yaşanmaktadır. Kimisi Çelebilerden kimisi bir birine el veriyor. Dileğimiz bu karışıklığın bir an evvel Halife Dede seçimi ile düzelmesidir.

Gazi Üniversitesi Hacı Bektaşi veli araştırma dergisi ile yakında Kızıl Deli Sultan'a ait bazı bilgi ve belgeleri içeren özel sayı yayımlama çabasındayız.

Türkiye sınırları içinde 62 Bulgaristan da 3 Yunanistan da 53 yerde yerleşimleri tespit edilmiştir.

Yunus Abdal Sürek Bektaşileri

Yunus Babanın buraya ne zaman yerleştiğine ilişkin henüz kesin bir bilgi yoktur. Babinger, Yunus Abdal'ın Demir Babanın kardeşi Hüseyin babanın oğlu olduğunu yazmaktadır. Yunus Abdal Köyü Bulgaristan'ın Razgrat ilçesine bağlıdır. 300 nüfuzu geçkin tamamı Türk'tür.18 ve 19.cu yüz yıllarda Ulah ve Rus saldırılarından dolayı birkaç defa dağılmış. Bu arada Kafkasya ve Kırimdan gelenler de yerleşmiş 1810.1827.1878 yıllarında Türkiye ye göçler olmuş. Günümüzde göçler sonucu dağılma nedeniyle Yunus Abdal'a Bektaşilerin töre ve inanışlarını sürdürememişlerdir. Türkiye sınırları içinde 31 merkezde yerleşimleri tespit edilmiştir.

Son olarak ta toplum adının belirleyemediğimiz bir Bektaşi kökenli toplulukta, Bulgaristan'ın Burgaz iline Bağlı Karinabat'ın Hıdırfakı (Kayıtlarda Kadir fakılı/ Vezenkov), Yusufllu (Berenova/Burgaz), Malaniç, Rupça (Urupça)/Burgaz), Taşarası-Taşlık (Kamensko) ve Sadova, Kiremitlik (Lülyakovo/Burgaz-Aydos), Marafta (Morava/Burgaz), Çepelce (Planintsa/Burgaz), İskonta, Dikenlik-Tekenlik (Trınak/Burgaz), Küçük köy, Feklaç, Salihler, (Smoçevo/ Burgaz), Murat dönem (Mura döne-Mıra döne kayıtlarda Mura Dere), (Zmeevo/Burgaz),

Kamçı mahalle, (Kamçıya diğeri adı ile Kamçı mahla/Burgaz Karinabat) köylerinden gelenler Bektaşî kökenlidirler. Bu gün Tekirdağ'ın Hüsunlu köyünde bu kökenden bazı aileler vardır. Bu merkezlerden bazı aileleri Isparta ve Konya civarlarına gönderilmişler. Bazı aileler oralara yerleşirken bazıları Tekirdağ ve çevresine bazıları da büyük merkezlere yeniden göç etmek zorunda kalmışlar .

KAYNAKLAR

1. Bedri Noyan. Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik. C.1., s. XVII.
  2. Kaynak kişi : Adnan Okyar, 1955, Çiftlik köy, Eğitimi, Yüksek okul.
  3. Ahmet Taşğın, "Ayetten Nefese: Alevi-Bektaşî Edebiyatında Dönüşüm", Alevi-Bektaşî Edebiyatı Sempozyumu, Yol Dergisi Sayı 18, s. 28-43.
  4. Baki Öz, Bektaşilik Nedir (Bektaşilik Tarihi), s. 372-373.
  5. Michael Kiel, Sarı Saltık ve Erken Bektaşilik Üzerine Notlar, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 1980, s. 26-27
  6. Faruk Sümer, Oğuzlar (Türkmenler), Ankara 1967, s. 50.
  7. Kemal Arı, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt V, 1988, Sayı 13, s. 691.
  8. Belkıs Temren, Bektaşiliğin Eğitsel ve Kültürel Boyutu., Ankara, s. 240.
  9. Cevdet Türkay, Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler, İstanbul, 1979, s. 192.
  10. Yusuf Hacıoğlu, 16. Yüzyılda Sosyal, Ekonomik ve Demografik Bakımdan Balkanlarda Bazı Osmanlı Şehirleri, Belleten, Cilt 53, Sayı 42, s. 644.
  11. Kaynak kişi. Muharrem Tezol, 1944, Lise, Çeşmeli.
  12. Cevdet Türkay, s. 202.
  13. Nejat Birdoğan. Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik, İstanbul, 1994, s. 216.
  14. E.Çakar, "125 numaralı İcmal Defteri", Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi
  15. Cevat Türkay, s.116.
  16. Cevat Türkay, s. 240.
  17. Cemal Şener, Atatürk ve Aleviler. İstanbul, s. 43,44.
  18. Numan Kartal, Atatürk ve Kocacık Türkleri, Ankara, 2002, s. 33.
  19. Numan Kartal, a. g. e., s. 39.
  20. Cevdet Türkay, 255, 274, 516.
  21. Şevki Koca, "Dimetoka'da Bir Erenler Ocağı Seyit Ali Sultan Kızıldeli (Microdorion) Bektaşî Dergahı", Cem Dergisi, Sayı 127, s. 30.
- Not: Mürsel baba Dergâhını 2004 yılı Yunanistan gezimde Ruşenler köyü halkına sorduğumda bilen çıkmadı.Eski kayıtlar bu köyde göstermektedir.
22. Kaynak kişiler: Abdullah Çeliker, 1962, Kiremitlik, Lise.
Bayram Yılmaz, 1928-2002, İlkokul Kiremitlik/Bulgaristan.